Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά C

C/2025/767

11.2.2025

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Βιομηχανικές αλλαγές στον τομέα της υγείας ενόψει πολλαπλασιαζόμενων κρίσεων

(γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(C/2025/767)

Εισηγητής: **Florian MARIN**

Συνεισηγητής: **Antonello PEZZINI**

Σύμβουλοι	Chiara PANCOTTI (για τον εισηγητή, Ομάδα II) Giannino BERNABEI (για τον συνεισηγητή - Ομάδα I)
Απόφαση της συνόδου ολομέλειας	15.2.2024
Νομική βάση	Άρθρο 52 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο όργανο	Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (CCMI)
Έγκριση από το τμήμα	5.11.2024
Έγκριση από την Ολομέλεια	4.12.2024
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	592
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	199/0/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Τα συστήματα υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θα πρέπει να είναι ανθεκτικά, να ανταποκρίνονται στους κλυδωνισμούς, να προστατεύουν τη ζωή, να είναι χωρίς αποκλεισμούς και δίκαια, ανθρωποκεντρικά και προσβάσιμα, να βασίζονται στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και να συντονίζονται μεταξύ των κρατών μελών.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίσει την υγεία και την παροχή στήριξης για την περαιτέρω ενσωμάτωση των εθνικών συστημάτων υγείας ως προτεραιότητες για τη θητεία 2024-2029, και να στηρίξει αυτές τις προτεραιότητες με φιλόδοξη θεσμική στήριξη και αυξημένες επενδύσεις.

1.3. Ο κλάδος της υγειονομικής περίθαλψης βιώνει σημαντικές αλλαγές, η δε Ευρώπη πρέπει να παραμείνει καινοτόμος και ανταγωνιστική, μειώνοντας τις εξαρτήσεις και αποφεύγοντας τις ελλείψεις. Η ΕΟΚΕ ζητεί μια ολοκληρωμένη, πολύπλευρη και επικεντρωμένη στον ασθενή προσέγγιση που θα διασφαλίζει την πρόσβαση σε ασφαλή, αποτελεσματικά και ποιοτικά φάρμακα, σε διάγνωση και σε θεραπείες, προτείνει δε τα ακόλουθα:

1.3.1. να επικαιροποιηθεί ο κατάλογος των δράσεων που καλύπτονται από την «πορεία μετάβασης στον τομέα της υγείας». Παραδείγματος χάριν, το στρατηγικό σχέδιο της Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης (HERA) θα πρέπει να σχεδιαστεί με στόχο την καλύτερη αντιμετώπιση του ψηφιακού μετασχηματισμού, της αυξανόμενης εξάρτησης από φάρμακα κρίσιμης σημασίας (συμπεριλαμβανομένων των βασικών πρώτων υλών τους και των δραστικών ουσιών τους) και των σχετιζόμενων με τα ύδατα προκλήσεων που επηρεάζουν τη βιομηχανία·

1.3.2. να βελτιωθεί η ανθεκτικότητα της Ευρώπης στις αξιακές αλυσίδες φαρμακευτικών, βιο-ηλεκτροϊατρικών και ιατρικών τεχνολογιών, και να μειωθούν οι στρατηγικές εξαρτήσεις από τρίτες χώρες ιδίως όσον αφορά τις δραστικές φαρμακευτικές ουσίες (ΔΦΟ) και τα τελικά φάρμακα. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πράξη για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας που ανακοινώθηκε στις πολιτικές κατευθύνσεις ([1]) για την νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ζητεί εν προκειμένω ενισχυμένη συνεργασία με τα κράτη μέλη, τα δημόσια και τα ιδιωτικά ενδιαφερόμενα μέρη, την ακαδημαϊκή κοινότητα και την κοινωνία των πολιτών·

([1]) https://commission.europa.eu/document/download/e6cd4328-673c-4e7a-8683-f63ffb2cf648_el?filename=Political%20Guidelines%202024-2029_EL.pdf.

1.3.3. να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και στα φάρμακα σε ολόκληρη την ΕΕ, αποδιδόμενης ιδιαίτερης προσοχής στις ευάλωτες ομάδες·

1.3.4. να καθιερωθεί μια συνεκτική σε επίπεδο ΕΕ προσέγγιση ως προς την τιμολόγηση με σκοπό τη διασφάλιση ενός μοντέλου δίκαιης τιμολόγησης σε ολόκληρη την Ευρώπη· να διερευνηθεί επίσης το ενδεχόμενο καθορισμού ενός ποσοστού του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το οποίο θα πρέπει να επενδύεται στα εθνικά συστήματα υγείας σε συνδυασμό με έναν χρυσό κανόνα για τις επενδύσεις στον τομέα της υγείας·

1.3.5. να ενισχυθεί η ενιαία αγορά στον τομέα αυτό (υπό το πρίσμα των συστάσεων που διατυπώνονται στις εκθέσεις Letta και Draghi), ιδίως όσον αφορά τις άδειες, την από κοινού διαδικασία σύναψης σύμβασης και τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον τομέα της υγείας. Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίας στον τομέα αυτό, εφιστά δε επίσης την προσοχή στη συστημική έλλειψη δεξιοτήτων στον εν λόγω τομέα·

1.3.6. να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή διακρατική συνεργασία, με την προώθηση της καινοτομίας και τη βελτίωση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητάς μας σε έναν στρατηγικό τομέα·

1.3.7. να δοθεί έμφαση στην προληπτική και στην εξατομικευμένη ιατρική, στις βασικές τεχνολογίες για το μέλλον της βιομηχανίας (όπως η βιοτεχνολογία και η γονιδιωματική), και στα φάρμακα κρίσιμης σημασίας, στα προσθετικά μέλη και στα θεραπευτικά υλικά για την κινητικότητα, καθώς και στην προσβασιμότητα των φαρμακευτικών προϊόντων·

1.3.8. να πραγματοποιηθούν επενδύσεις στον τομέα των σπάνιων νόσων. Η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης τη δημιουργία μιας υπερεθνικής δημόσιας ερευνητικής υποδομής σε ένα χωρίς αποκλεισμούς αλληλέγγυο σύστημα δημόσιου-ιδιωτικού τομέα, με την αξιοποίηση του ενωσιακού εργαλείου της «ευρωπαϊκής σύμπραξης»·

1.3.9. να προωθηθεί ο ψηφιακός μετασχηματισμός στον τομέα της υγείας, με ιδιαίτερη έμφαση στη διαλειτουργικότητα των δεδομένων και στην ανθρωποκεντρική χρήση της τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ). Η ΕΟΚΕ προτείνει να δημιουργηθεί ένας κοινόχρηστος και ασφαλώς προσβάσιμος ψηφιακός χώρος για τους ασθενείς, τα νοσοκομεία και άλλους παρόχους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, ο οποίος θα διέπεται από κώδικα δεοντολογίας και θα διασφαλίζει την πλήρη προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ομοίως, ζητεί τη διενέργεια περιοδικών ελέγχων αξιολόγησης των κινδύνων και δράσεων παρακολούθησης, καθώς και την εστίαση στην αντιμετώπιση των κυβερνοεπιθέσεων στον τομέα της υγείας·

1.3.10. να βελτιωθούν οι συνθήκες εργασίες και να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και στα φάρμακα σε ολόκληρη την ΕΕ, αποδιδόμενης ιδιαίτερης προσοχής στις ευάλωτες ομάδες.

1.3.11. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αυξήσει τις ικανότητες της HERA όσον αφορά τα ιατρικά αντίμετρα σε παγκόσμιο επίπεδο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν καλύτερα οι προκλήσεις στον τομέα της υγειονομικής ασφάλειας.

1.3.12. Σε διεθνές επίπεδο, η ΕΟΚΕ προτείνει τη δημιουργία ενός ειδικού «Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλληλεγγύης για την Υγεία στην Αφρική» και καλεί την ΕΕ να ασκήσει επιρροή στα θεματολόγια των G7 και G20 με σκοπό τη δημιουργία ενός μόνιμου παγκόσμιου μηχανισμού υγείας.

2. **Προκλήσεις που επηρεάζουν το οικοσύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης**

2.1. Η ευρωπαϊκή ήπειρος αντιμετωπίζει μείζονες δημογραφικές αλλαγές, οι οποίες έχουν σημαντικές επιπτώσεις στις πολιτικές στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και απαιτούν βιομηχανικές λύσεις για τη στήριξη των πολιτικών αυτών. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, το προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση θα είναι 82,3 έτη στην ΕΕ το 2048 (ήταν 73,1 έτη το 2017) και η πιθανότητα ζωής έως την ηλικία των 60 ετών θα είναι 92,9 %. Το προσδόκιμο επιβίωσης κατά τη γέννηση θα πρέπει να συνδυαστεί με το προσδόκιμο υγιούς ζωής ώστε να προκύψουν πραγματικά ολοκληρωμένοι δείκτες πλήρους υγείας και ποιότητας ζωής. Το 2021 ο αναμενόμενος αριθμός ετών υγιούς ζωής ήταν 63,6.

2.2. Οι ελλείψεις φαρμάκων και ιατρικής τεχνολογίας, οι διαταραχές της αλυσίδας εφοδιασμού, η δυναμική του κατακερματισμού της εσωτερικής αγοράς, η αυξημένη ζήτηση και οι κανονιστικοί φραγμοί αποτελούν πρόβλημα στην ΕΕ. Η ανθεκτικότητα και η μείωση της εξάρτησης της φαρμακευτικής βιομηχανίας είναι καίριας σημασίας προκειμένου να διασφαλιστεί στρατηγική αυτονομία σε έναν τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητο για τους πολίτες.

2.3. Η πανδημία COVID-19 κατέδειξε την εξάρτησή μας από τρίτες χώρες για βασικά φάρμακα, γεγονός το οποίο δεν είχε εκληφθεί ως πρόβλημα στο παρελθόν. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι παραγωγικές ικανότητες που αναπτύχθηκαν κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 θα πρέπει να προστατευθούν και να χρησιμοποιηθούν προς ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας μας. Οι επενδύσεις στη φαρμακευτική βιομηχανία της ΕΕ θα μειώσουν την εξωτερική μας εξάρτηση, ιδίως όσον αφορά δραστικές φαρμακευτικές ουσίες στην Ασία ([2]).

([2]) Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Διασφάλιση του εφοδιασμού της Ευρώπης με φάρμακα: προς μια πράξη για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας» (διερευνητική γνωμοδότηση κατόπιν αιτήματος της βελγικής Προεδρίας) (ΕΕ C, C/2024/1568, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1568/oj).

2.4. Η εστίαση στην αποδοτικότητα και στη βελτιστοποίηση θα προωθήσει την προγνωστική και εξατομικευμένη ιατρική που χρησιμοποιεί προσωπικά ιατρικά δεδομένα των ασθενών. Οι έξυπνες φορετές συσκευές για τη θεραπεία ή την παρακολούθηση ασθενειών θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον ιατρικό τομέα και στην περίθαλψη των ασθενών. Η προληπτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη με βάση την εξατομικευμένη ιατρική θα περιλαμβάνει την ευεξία, τη διατροφή, την άσκηση και την ανοσοποίηση, τη μετάβαση από μια αντιδραστική προσέγγιση σε μια προδραστική και τη δημιουργία μακροπρόθεσμων οφελών για τους ασθενείς, την κοινωνία και την οικονομία.

2.5. Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της ανάπτυξης ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών και πρωτοκόλλων σε επίπεδο ΕΕ και, γενικότερα, υπέρ της ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των βασικών ενδιαφερόμενων μερών. Είναι σημαντικό να αποφευχθούν οι ανισορροπίες ισχύος μεταξύ ασθενών και προμηθευτών, και να διασφαλιστεί ότι όλα τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη έχουν πρόσβαση στις ίδιες πληροφορίες με διαφανή τρόπο.

2.6. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να προσαρμόσει και να ενισχύσει τις βιομηχανικές της ικανότητες προκειμένου να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και τη στρατηγική αυτονομία μας σε έναν τομέα ιδιαίτερα ευαίσθητο για τους πολίτες, δεδομένου ότι η έλλειψη πρόσβασης σε φάρμακα και σε ιατρική τεχνολογία, καθώς και οι διαρθρωτικές εξαρτήσεις από τρίτες χώρες αποτελούν προκλήσεις που επηρεάζουν τα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης σε ολόκληρη την ΕΕ.

3. **Βιομηχανική αυτονομία και ανθεκτικότητα**

3.1. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, για λόγους στρατηγικής αυτονομίας, δεν είναι πλέον σκόπιμο η παραγωγή να κατακερματίζεται και να εξαρτάται από τρίτες χώρες για τμήματα της αλυσίδας εφοδιασμού. Η ΕΟΚΕ προτείνει μια στρατηγική στροφή της παραγωγής φαρμάκων προς την ΕΕ, με έμφαση στις ΔΦΟ και στα τελικά φάρμακα, προκειμένου να ενισχυθεί η μη εξάρτηση της ΕΕ ως προς τα φάρμακα. Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ προτείνει την παροχή οικονομικής και θεσμικής στήριξης για την αποκατάσταση της παραγωγής δραστικών ουσιών και βασικών φαρμάκων, δηλαδή γενόσημων φαρμάκων, στην ΕΕ.

3.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι στην πράξη για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας που ανακοινώθηκε στις πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να προσδιορίζονται ποια φάρμακα κρίσιμης σημασίας (συμπεριλαμβανομένων των βασικών πρώτων υλών τους και των δραστικών ουσιών τους) χρειάζονται, καθώς και να περιγράφονται τα μέσα προκειμένου να διασφαλιστεί η σταδιακή μείωση των εξαρτήσεών μας. Ομοίως, η πράξη για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας πρέπει επίσης να καλύπτει τις επενδυτικές ανάγκες, τις υποδομές και την προσβασιμότητα του ιατρικού εξοπλισμού. Προκειμένου να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα της ΕΕ, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία ενός ενωσιακού αποθέματος στρατηγικού ιατρικού εξοπλισμού. Η πρωτοβουλία αυτή θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και την κοινωνία των πολιτών, μια συνεκτική προσέγγιση τιμολόγησης της ΕΕ, επενδύσεις στην παραγωγική ικανότητα, κοινές δημόσιες συμβάσεις και τη διαλειτουργικότητα των δεδομένων.

3.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης τη συμμαχία για τα φάρμακα κρίσιμης σημασίας, η οποία χρειάζεται επαρκή κονδύλια και πόρους για την κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένης της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου να ενισχυθεί ο εφοδιασμός με φάρμακα κρίσιμης σημασίας στην ΕΕ, ενισχύοντας τελικά τις προσπάθειες για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση των ελλείψεων. Αυτή η συνεργατική προσέγγιση θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στα κράτη μέλη, με τη συγκέντρωση εμπειρογνωσίας από τα διάφορα εθνικά συστήματα υγείας προς όφελος μιας πιο ανθεκτικής ΕΕ.

3.4. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι η HERA πρέπει να αναθεωρηθεί εκ βάθρων, διότι δεν διαθέτει την ικανότητα, τους πόρους και τη σαφή αποστολή που απαιτούνται για την αλλαγή του τοπίου όσον αφορά την ανάπτυξη και τη διαθεσιμότητα ιατρικών αντιμέτρων. Απαιτείται αποτελεσματικότερο θεσμικό πλαίσιο, όχι μόνο για τις τρέχουσες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, αλλά και για τις μελλοντικές προκλήσεις ([3]).

3.5. Προκειμένου να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας μας, η ΕΟΚΕ προτείνει την έναρξη πολιτικών συζητήσεων σχετικά με την επένδυση ενός αυξανόμενου ποσοστού του ΑΕΠ κάθε κράτους μέλους στο εθνικό του σύστημα υγείας.

3.6. Οι επενδύσεις στα συστήματα υγείας θα πρέπει να υπόκεινται σε έναν χρυσό κανόνα της ΕΕ, λαμβανομένου υπόψη ότι οι επενδύσεις αυτές δεν πρέπει να αξιολογούνται με καθαρά οικονομικούς όρους και ότι θα πρέπει να υπερισχύει η πτυχή του κοινωφελούς χαρακτήρα του συστήματος υγείας. Θα πρέπει να διερευνηθούν μέσα όπως τα ίδια κεφάλαια και οι κοινοπραξίες στον τομέα της υγείας, καθώς και άλλες συμφωνίες για εταιρικές σχέσεις σε τομείς όπως η πρόσβαση σε εξωνοσοκομειακή περίθαλψη, η ψηφιακή υγεία και η περίθαλψη υψηλής αξιοπιστίας, με σκοπό ιδίως τον εντοπισμό, τη στήριξη και τη χρηματοδότηση των «εταιρειών-μονόκερων».

([3]) https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2024-0141_EL.html.

3.7. Η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να επικεντρωθεί στις αναδυόμενες τεχνολογίες που μπορούν να βελτιώσουν την υγεία και την ποιότητα ζωής των πολιτών της ΕΕ. Οι προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν στην ανάπτυξη της βιοτεχνολογίας και της γονιδιωματικής, στη βιοϊατρική, στα προσθετικά μέλη και τα θεραπευτικά υλικά για τις ανάγκες κινητικότητας, στις εφαρμογές κβαντικών τεχνολογιών και νέων προηγμένων υλικών για τον εξοπλισμό και τις θεραπείες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, καθώς και στην ανάπτυξη κρίσιμων φαρμάκων και θεραπειών για ασθένειες που πλήττουν όλο και περισσότερο τον πληθυσμό (π.χ. παχυσαρκία και διαβήτης).

3.8. Η ΕΟΚΕ ζητεί να συμπεριληφθεί ο κλάδος της υγείας στη νέα συμφωνία για καθαρή βιομηχανία. Καλεί την ΕΕ να αντιμετωπίσει κατά προτεραιότητα τις κρίσιμες προκλήσεις του τομέα, επενδύοντας περισσότερες πολιτικές προσπάθειες για την ανάπτυξη και την εφαρμογή μιας κοινής στρατηγικής για την υγεία, ενός κοινού χώρου δεδομένων για την υγεία και μιας κοινής αγοράς υγείας. Ομοίως, τονίζει την ανάγκη ενίσχυσης της εσωτερικής αγοράς, διασφαλίζοντας την ελεύθερη κυκλοφορία των επαγγελματιών, των προϊόντων και των υπηρεσιών του τομέα της υγείας, όπως επισημαίνεται στην έκθεση του Mario Draghi σχετικά με την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

4. **Ψηφιοποίηση και τεχνητή νοημοσύνη**

4.1. Η ψηφιοποίηση μεταμορφώνει το οικοσύστημα υγείας και παρέχει νέες λύσεις που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ιατρική. Η τηλεϊατρική, η ηλεκτρονική συνταγογράφηση, η εξ αποστάσεως παροχή συμβουλών, η χρήση του μετασύμπαντος και της ρομποτικής και η κατ' οίκον φροντίδα αποκτούν μεγαλύτερη σημασία, ιδίως σε απομονωμένες περιοχές, καθώς αποτελούν χρήσιμη λύση για τα ευάλωτα άτομα. Η τηλεϊατρική αναπτύσσεται και καθιστά δυνατή την παρακολούθηση πολλαπλών ασθενών μέσω διαφόρων κόμβων και εξ αποστάσεως παροχής συμβουλών. Η χρήση της τρισδιάστατης εκτύπωσης σε συσκευές, εργαλεία, εμφυτεύματα, προσθετικά μέλη και ανθρώπινα όργανα θα μεταμορφώσει την ιατρική, θα μειώσει το κόστος και θα καλύψει άμεσες ανάγκες. Τα έξυπνα ιατρικά θερμόμετρα και οι έξυπνοι επίδεσμοι για την παρακολούθηση και την επίσπευση της διαδικασίας θεραπείας αποτελούν καινοτομίες που θα χρησιμοποιούνται ευρέως στο μέλλον.

4.2. Το ιατρικό οικοσύστημα εξελίσσεται καθώς οι ιατρικές υπηρεσίες ψηφιοποιούνται ολοένα και περισσότερο, και νέοι παράγοντες εισέρχονται στον τομέα. Η ευρωστία και η ανθεκτικότητα των συστημάτων υγείας θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά κατά τη διάρκεια της ψηφιακής μετάβασης. Τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια και οι εταιρείες τεχνολογίας διαδραματίζουν ήδη αυξημένο ρόλο σε διάφορες προσεγγίσεις συνεργασίας στον τομέα των ιατρικών υπηρεσιών, οι οποίες θα αναπτυχθούν περαιτέρω στο εγγύς μέλλον. Είναι ζωτικής σημασίας οι προσπάθειες για την ανάπτυξη αυτών των τεχνολογιών να συγκλίνουν προς τον στόχο για καθολική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, χωρίς να μένει κανείς στο περιθώριο.

4.3. Τα δεδομένα διαδραματίζουν ολοένα και πιο καίριο ρόλο στο οικοσύστημα υγείας, ιδίως όσον αφορά τη βελτιστοποίηση των υπηρεσιών περίθαλψης και την αύξηση της αποδοτικότητας. Ο ευρωπαϊκός χώρος δεδομένων για την υγεία αποτελεί ένα καλό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας κοινός και ασφαλούς πρόσβασης ψηφιακός χώρος για τους ασθενείς και τα νοσοκομεία και για άλλους παρόχους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, προκειμένου ιδίως να αποφευχθεί η οικειοποίηση της γνώσης. Η δεοντολογία και η ιδιωτική ζωή θα πρέπει πάντοτε να γίνονται σεβαστές, θα πρέπει δε να είναι υποχρεωτική η λήψη της συγκατάθεσης του ασθενούς πριν από οποιαδήποτε χρήση των δεδομένων υγείας του.

4.4. Η εφαρμογή της ΤΝ στον τομέα της υγείας αποτελεί σημαντικό πεδίο ανταγωνιστικότητας στο οποίο η ΕΕ μπορεί να ηγηθεί με μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση προς όφελος όλων των πολιτών. Στο μέλλον θα χρησιμοποιούνται εικονικές αναπαραστάσεις των ασθενών για την πρόβλεψη και την πρόληψη νόσων, τον εντοπισμό επιπλοκών και τη βελτίωση και την εξατομίκευση των θεραπευτικών επιλογών. Η ΤΝ στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης θα πρέπει επίσης να υπόκειται σε περιοδικούς ελέγχους αξιολόγησης κινδύνου με τη χρήση μηχανισμών συνεχούς παρακολούθησης και ιχνηλασιμότητας στις εφαρμογές ΤΝ σε βάθος χρόνου, ώστε να διασφαλίζονται η διαφάνεια, η ακεραιότητα και η αποτελεσματικότητα.

4.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για την αποτροπή κυβερνοεπιθέσεων στον τομέα της υγείας, το οποίο παρουσιάζεται στις πολιτικές κατευθύνσεις για τη νέα Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μέρος του σχεδίου δράσης θα πρέπει να αποτελεί ένας μηχανισμός διαβούλευσης στον οποίο θα ενσωματώνονται το τοπικό, το εθνικό και το ενωσιακό επίπεδο, και θα λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές στις ιατρικές ανάγκες, ο ψηφιακός γραμματισμός και ο αυξημένος ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της υγείας.

5. **Έρευνα**

5.1. Η ενίσχυση της ευρωπαϊκής φαρμακευτικής βιομηχανίας και της βιομηχανίας υγείας πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα για τη θητεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής την περίοδο 2024-2029. Τούτο συνεπάγεται στήριξη της ικανότητας έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας της ΕΕ πέρα από ό,τι μπορούν να κάνουν τα ευρωπαϊκά προγράμματα ([4]). Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ότι υπάρχει ανάγκη για υπερεθνικές δημόσιες ερευνητικές υποδομές για την ιατρική. Με αυτόν τον τρόπο

([4]) Όπως το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη».

θα καταστεί δυνατή η ανάπτυξη ενός χαρτοφυλακίου φαρμάκων και εμβολίων που έχουν δημιουργηθεί μέσω μη κερδοσκοπικής έρευνας και σε τομείς που δεν καλύπτονται από τη βιομηχανία ή στους οποίους τα φάρμακα δεν είναι οικονομικώς προσιτά, με σκοπό την προώθηση στον τομέα των σπάνιων νόσων. Υπό την έννοια αυτή, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διεύρυνσης του πεδίου εφαρμογής των σημαντικών έργων κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος στον τομέα της υγείας, μεταξύ άλλων με την αντιμετώπιση της προσβασιμότητας των φαρμάκων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία σπάνιων νόσων.

5.2. Η ΕΟΚΕ ζητεί να προωθηθούν οι βέλτιστες πρακτικές και η μεταφορά καινοτομίας στο πλαίσιο μιας πολυμερούς προσέγγισης με τη συμμετοχή των ασθενών, της βιομηχανίας, των παρόχων υπηρεσιών υγείας, των ιατρών και των ασφαλιστικών εταιρειών. Οι βέλτιστες πρακτικές και η μεταφορά καινοτομίας στα συστήματα υγείας μας πρέπει να υπερβαίνουν τα εμπορικά συμφέροντα και να εστιάζουν στην υγεία και το κοινό όφελος. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να προωθηθούν καλύτερα οι βέλτιστες πρακτικές όπως οι κοινότητες πρακτικής, οι μη κερδοσκοπικές ιατρικές υπηρεσίες, οι οργανισμοί ολοκληρωμένης περίθαλψης (που παρέχουν πρωτοβάθμιες και εξειδικευμένες υπηρεσίες), καθώς και το μοντέλο κοινωνικής οικονομίας ή συνεργασίας στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

5.3. Η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία μιας δίκαιης ιατρικής και φαρμακευτικής πολιτικής που θα εγγυάται πρόσβαση σε όλους. Τούτο προϋποθέτει δίκαιες τιμές με βάση το «μοντέλο δίκαιης τιμολόγησης», διαφάνεια όσον αφορά το κόστος έρευνας και ανάπτυξης, δίκαιη χρήση της διανοητικής ιδιοκτησίας και νέα μοντέλα χρηματοδότησης για τη στήριξη της έρευνας σε τομείς προτεραιότητας όπως η μικροβιακή αντοχή. Θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την αύξηση του αριθμού των ομάδων υγείας στην ΕΕ και για την ενίσχυση της συνεργασίας τους με την ακαδημαϊκή κοινότητα.

5.4. Δεδομένου ότι η υγειονομική περίθαλψη είναι προς το δημόσιο συμφέρον, η παροχή αγαθών και υπηρεσιών στον τομέα αυτό πρέπει να αποτελεί υποχρέωση. Ο κλάδος πρέπει να αναγνωρίσει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τομέα αυτού με τη συμπερίληψη κοινωνικών παραμέτρων παράλληλα με τους στόχους ανταγωνισμού και κερδοφορίας της αγοράς. Μέσω καινοτόμων και αλληλέγγυων εταιρικών σχέσεων, ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας μπορούν να παρέχουν ευρεία κάλυψη ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Ως μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υγείας, τα κράτη μέλη πρέπει να δημιουργήσουν νομικά πλαίσια για να στηρίξουν την αύξηση των επενδυτικών και των συνεργατικών προσεγγίσεων στον τομέα της υγείας και να διασφαλίσουν τη συνοχή μεταξύ όλων των παραγόντων. Ωστόσο, στην σημερινή οικονομία η οποία είναι προσανατολισμένη στην αγορά, οι επιλογές και οι τιμολογιακές πολιτικές υπαγορεύονται εν τέλει από την κερδοφορία των επιχειρήσεων, χωρίς να υπάρχει κατάλληλη δημόσια παρέμβαση που να διασφαλίζει καθολική κάλυψη για όλους.

6. **Κοινωνικές πτυχές και πτυχές που αφορούν τους ανθρώπινους πόρους**

6.1. Η υγεία είναι αναγκαία για την επιβίωση τόσο των ατόμων όσο και των κοινωνιών, ενέχει δε διάσταση βαθιάς ενσυναίσθησης για την ανθρώπινη ζωή. Περιλαμβάνει μια βαθιά δεοντολογική και συναισθηματική διάσταση που υπερβαίνει την προσήλωση στις χρηματικά αποτιμημένες αγορές. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα συστήματα υγείας της ΕΕ θα πρέπει: να έχουν στο επίκεντρό τους τον άνθρωπο, να ανταποκρίνονται στους κλυδωνισμούς, να είναι προσβάσιμα, να συντονίζονται μεταξύ των κρατών μελών, να είναι χωρίς αποκλεισμούς και δίκαια, να προστατεύουν τη ζωή, να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις ανισότητες στον τομέα της υγείας, να είναι ανθεκτικά και να βασίζονται σε στοιχεία, έρευνα και καινοτομία. Πρέπει να προωθούν την ανάπτυξη και να στηρίζουν την κοινωνική πρόοδο και την υγιή διαβίωση.

6.2. Στα συστήματα υγείας σε ολόκληρη την ΕΕ θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενοι κίνδυνοι για την υγεία και οι υφιστάμενες ασθένειες, καθώς και κοινωνικά, οικονομικά, γεωγραφικά και εκπαιδευτικά ζητήματα. Με βάση τη γνωμοδότηση SOC/801 της ΕΟΚΕ με θέμα «Σχεδιασμός μιας ευρωπαϊκής εμβληματικής πρωτοβουλίας για την υγεία», η ΕΟΚΕ ζητεί μετ' επιτάσεως μια εμβληματική πρωτοβουλία για την υγεία στην Ευρώπη και συνιστά τη θέσπιση «πράξης για ευρωπαϊκή εγγύηση για την υγεία», στην οποία θα τεθούν κοινοί στόχοι για την υγεία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, υποστηριζόμενης από πολυετή χρηματοδότηση.

6.3. Η κλιματική αλλαγή, οι μεταβαλλόμενες μορφές ασθενειών και οι ανακαλύψεις νέων θεραπειών για ασθένειες ασκούν συνεχή πίεση στο εργατικό δυναμικό και στους φροντιστές στον τομέα της υγείας. Για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, πρέπει να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που να καλύπτει όχι μόνο τις παροχές, την προβλεψιμότητα της σταδιοδρομίας και το ωράριο εργασίας, αλλά και την πρόσβαση σε κατάλληλες τεχνολογίες και πόρους, την κατάρτιση και τη σωματική και ψυχολογική ασφάλεια των εργαζομένων και των ασθενών. Η ΕΟΚΕ προτείνει τον σχεδιασμό ενός «χάρτη πορείας ανθρώπινης διάστασης» για τη στήριξη των συστημάτων υγείας, με τη δημιουργία ενός διαλειτουργικού ηλεκτρονικού μητρώου εργατικού δυναμικού σε επίπεδο ΕΕ. Το μητρώο αυτό θα παρακολουθεί και θα στηρίζει το δυναμικό δεξιοτήτων, προωθώντας τη συνεργασία και την αλληλεγγύη σε περίπτωση φυσικών καταστροφών και διασφαλίζοντας τη σύνδεση με πρόσθετα συστήματα, όπως ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της ΕΕ και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Εθελοντικής Αλληλεγγύης, κατά περίπτωση.

6.4. Υπό το πρίσμα του ενωσιακού συμφώνου για τις δεξιότητες, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη για επενδύσεις με στόχο να βελτιωθούν οι δεξιότητες και να καταστούν ελκυστικότερα τα επαγγέλματα του τομέα της υγείας και της περίθαλψης. Για τον σκοπό αυτόν, θα πρέπει να προωθηθούν κοινοί ευρωπαϊκοί κύκλοι κατάρτισης σε ιατρικές και νοσηλευτικές σχολές, καθώς και διεπιστημονικοί κύκλοι μαθημάτων, ιδίως μέσω του προγράμματος Erasmus και των κέντρων εξειδίκευσης και ικανοτήτων. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ξεκινήσει συζητήσεις για την εναρμόνιση των συνθηκών εργασίας στο οικοσύστημα υγειονομικής περίθαλψης στην ΕΕ και να καταβάλει περισσότερες προσπάθειες για τη διατήρηση, την προσέλκυση και τη στήριξη του υγειονομικού προσωπικού. Απαιτούνται επειγόντως συγκεκριμένες δράσεις για τη μείωση της μετανάστευσης των εργαζομένων, την προώθηση της ισότητας των φύλων και την εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

6.5. Όσον αφορά την προσβασιμότητα, οι υπηρεσίες υγείας θα πρέπει να κατανέμονται δίκαια μεταξύ των περιφερειών με σκοπό την ελαχιστοποίηση των μετακινήσεων για ιατρικές ανάγκες. Τα ευάλωτα άτομα αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, γεγονός που καταδεικνύει την ανάγκη βελτίωσης της συμμετοχικότητας στα συστήματα υγείας της ΕΕ. Όλοι θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες υπηρεσίες υγείας, φάρμακα και θεραπείες. Οι συντομότεροι χρόνοι απόκρισης για τη θεραπεία διαφόρων ασθενειών αποτελούν δείκτη ποιοτικών υπηρεσιών υγείας.

6.6. Τα δημόσια και τα ιδιωτικά συστήματα ασφάλισης μπορούν να συνυπάρχουν στον τομέα της υγείας, αλλά οι δημόσιες πολιτικές δεν θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την υποχρέωση ή την ανάγκη διπλής ασφαλιστικής κάλυψης. Η δυναμική αυτή υπονομεύει τον δημόσιο τομέα και έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες υγείας. Σε ορισμένα κράτη μέλη, ο ιδιωτικός ιατρικός τομέας εσωτερικοποιεί τα κέρδη και εξωτερικοποιεί τα έξοδα στον δημόσιο τομέα.

6.7. Η προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού στον τομέα της υγείας και η διάθεση πόρων για την καλύτερη κατανόηση της έκθεσης της κοινωνίας και των ασθενών σε κινδύνους θα πρέπει να αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία στη μελλοντική Ένωση Υγείας της ΕΕ. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλιστεί η καλύτερη ενημέρωση των πολιτών σχετικά με την υγεία και θα αυξηθεί η ανθεκτικότητα των ανθρώπων.

7. **Διπλωματία στον τομέα της υγείας**

7.1. Η ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τον ζωτικής σημασίας ρόλο της κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, το μέγεθος της αγοράς, τη σημασία του διεθνούς εμπορίου και των εξαγωγών της και τις προσπάθειές της για την εδραίωση της διπλωματίας στον τομέα της υγείας, θα πρέπει να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο στη διεθνή διάσταση της υγείας.

7.2. Η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει πιο προδραστικό ρόλο στον καθορισμό του θεματολογίου στην G7 και την G20 και σε διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, με σκοπό τη δημιουργία μόνιμων παγκόσμιων μηχανισμών για την υγεία.

7.3. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλληλεγγύης για την Υγεία στην Αφρική με στόχο την αντιμετώπιση των ακραίων ανισοτήτων στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης στην Αφρική. Χάρη στο ταμείο θα αυξηθεί η πρόσβαση σε υπηρεσίες ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, θα προωθηθεί η έρευνα σχετικά με τα φάρμακα για τροπικές ασθένειες, θα αντιμετωπισθούν οι λοιμώδεις νόσοι και θα βελτιωθεί η παγκόσμια υγειονομική ασφάλεια.

7.4. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι συμφωνίες σύγκλισης και αμοιβαίας αναγνώρισης είναι σημαντικές και υποστηρίζει τη μεγαλύτερη συμμετοχή της ΕΕ στο Διεθνές συμβούλιο για την εναρμόνιση τεχνικών απαιτήσεων για την καταχώριση φαρμακευτικών προϊόντων για ανθρώπινη χρήση και στον Διεθνή συνασπισμό ρυθμιστικών αρχών φαρμάκων. Είναι σημαντικό να στηριχθούν οι τρίτες χώρες ώστε να αναπτύξουν τις ικανότητές τους για την παραγωγή πρώτων υλών και να διασφαλίσουν συμπληρωματικότητα με τις ιατρικές ανάγκες της ΕΕ.

7.5. Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας μας απαιτεί καλά σχεδιασμένες επενδύσεις, καλύτερο συντονισμό (συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ανθεκτικότερων αλυσίδων εφοδιασμού ιατρικών προϊόντων) και μεγαλύτερη παγκόσμια συνεργασία στον τομέα της υγείας. Η ΕΟΚΕ συνιστά να αναπτυχθούν εταιρικές σχέσεις με στρατηγικά ενδιαφερόμενα μέρη που επενδύουν στην παγκόσμια υγειονομική ασφάλεια, δεδομένου ότι η συμμετοχή τους υπερβαίνει κατά πολύ την ιατρική και περιλαμβάνει την εκπαίδευση, την ανάπτυξη κοινοτήτων, την έρευνα και τη δημόσια πολιτική.

Βρυξέλλες, 4 Δεκεμβρίου 2024.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Oliver RÖPKE